

PARTER

Käranden

1. Ingrid JOHANNA Kristina Forsgren, 19710912–5968
Ringblomman 32
178 52 Ekerö

2. Ingrid Maria SOFIA Forsgren Böhmer, 19660325–5909
Höjeågatan 89
234 33 Lomma

Ombud för båda: Advokaterna Fredric Renström och Marika Levin
Lindskog Malmström Advokatbyrå KB
Box 27707
115 91 Stockholm

Svarande

LARS ERIK Andersson, 19660320–9435
Skarpnäsvägen 7
805 91 Gävle

Ombud: Advokaten Patrik Solberger
Advokatfirman Upsala Juridiska Byrå HB
S:t Persgatan 18 A
753 20 Uppsala

DOMSLUT

1. Käromålet ogillas.
2. Sofia Forsgren Böhmer och Johanna Forsgren ska solidariskt ersätta Lars Erik Andersson för rättegångskostnader med 352 674 kr plus ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från denna dag till dess betalning sker. Av kostnaderna avser 270 000 kr ombudsarvode.

BAKGRUND

Helmer Forsgren föddes år 1935. Han växte upp i byn Leknäs på fastigheten Avesta Leknäs 10:2 (nedan fastigheten), som han övertog från sina föräldrar år 1970. Helmer Forsgrens föräldrar bodde kvar på gården fram till deras bortgång under år 1994. Fastigheten är en släktgård som har gått i arv i slakten sedan åtminstone 1600-talet. Helmer Forsgren kom att bo på gården under i stort sett hela sitt liv, fram till oktober 2021, när han flyttade till serviceboendet Tallbacken. Helmer Forsgren högaktade sin farfar och berättade gärna historier om slakten och från förr i tiden. Han var en man med stark vilja och bestämda åsikter.

I juli 2018 vårdades Helmer Forsgren akut på sjukhus. Han diagnostiserades bl.a. med hjärtsvikt och lungemboli samt kranskärslssjukdom. Efterföljande år genomgick han regelbundna uppföljningar av sitt hjärta. Under hösten 2020 genomfördes en förnyad hjärtutredning varvid Helmer Forsgren fick två ytterligare diagnoser; hypertrofisk kardiomyopati och hjärtrytmrubbning. Ingen uppföljning skedde efter detta tillfälle. Helmer Forsgren sökte akut vård i maj 2021. Han befann sig då i ett livshotande tillstånd med bland annat lungembolier i båda lungorna, hjärtsvikt och akut leversvikt. I maj 2021 fick Helmer Forsgren diagnosen kognitiv svikt. Den 26 oktober 2021 ställdes därutöver diagnosen demens vid Alzheimers sjukdom, atypisk eller blandad typ.

Helmer Forsgren avled den 18 april 2022. Han fick aldrig några egna barn, men efterlämnade som legala arvingar sina två brorsbarn; Sofia Forsgren Böhmer och Johanna Forsgren.

Lars Erik Andersson har vid ett flertal tillfällen under en förhållandevis lång tidsperiod anlitats av Helmer Forsgren för att utföra huvudsakligen olika byggprojekt på fastigheten. I egenskap av näringsidkare har Lars Erik Andersson fakturerat Helmer Forsgren för utfört arbete.

Helmer Forsgren upprättade ett testamente den 26 februari 2021 (nedan testamentet), se bilaga 1. Testamentet delgavs Sofia Forsgren Böhmer och Johanna Forsgren knappt två månader efter Helmer Forsgrens frånfälle. Av testamentet framgår bl.a. att Lars Erik Andersson, såsom legat, ska erhålla fastigheten. Vidare ska Lars Erik Andersson erhålla samtliga medel på eventuella skogskonton, eventuell sparad räntefördelning kopplad till fastigheten samt all lös egendom i och på fastigheten inklusive eventuella fordon, maskiner och inventarier. Legatet är villkorat av att Lars Erik Andersson löser eller övertar betalningsansvar för samtliga eventuella lån som hör till fastigheten samt att han till dödsboet utger en skifteslikvid om 3 000 000 kr. Sofia Forsgren Böhmer och Johanna Forsgren ska erhålla övrig kvarlåtenskap samt visst lösöre.

Juristfirman Ludvig & Co i Uppsala/Sala har bistått vid upprättandet av testamentet och en framtidsfullmakt. Testamentet och framtidsfullmakten undertecknades vid samma tillfälle. Den 29 maj 2021 förklarade Lars Erik Andersson, i egenskap av framtidsfullmaktshavare, att framtidsfullmakten trädde i kraft.

Fastigheten är värderad till 11 275 000 kr.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Johanna Forsgren och Sofia Forsgren Böhmer

De har yrkat att tingsrätten ska förklara att testamentet inte äger giltighet som testamente och därför ska förklaras ogiltigt.

För det fall att tingsrätten skulle finna att testamentet ska äga giltighet har de i andra hand yrkat att tingsrätten ska fastställa att testamentet ska tolkas eller jämkas, på så sätt att Lars Erik Andersson ska utge en likvid motsvarande fastighetens marknadsvärde, 11 275 000 kr, eller det belopp som tingsrätten finner skäligt, minus avdrag för latent mäklarkostnad och latent kapitalvinstskatt.

Lars Erik Andersson

Han har bestritt käromålet i dess helhet.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

GRUNDER

Johanna Forsgren och Sofia Forsgren Böhmer

De har i första hand gjort gällande att testamentet är ogiltigt eftersom Helmer Forsgren har upprättat testamentet under sådan påverkan av psykisk störning att handlingen inte utvisar hans verkliga vilja och att han inte heller förstått innebörden av handlingen, jfr 13 kap. 2 § ärvdabalken. Det förelåg ett orsakssamband mellan Helmer Forsgrens sinnestillstånd och testamenteshandlingens upprättande.

I andra hand har det gjorts gällande att Lars Erik Andersson tvingat Helmer Forsgren att upprätta testamentet eller förmått honom därtill genom missbruk av dennes oförstånd, viljesvaghet eller beroendeställning till honom eller att Helmer Forsgren blivit svikligen förledd att upprätta testamentet eller att Helmer Forsgren svävat i villfarelse och vilket varit bestämmande för hans vilja att upprätta testamentet enligt 13 kap 3 § ärvdabalken.

Vidare utvisar testamentets ordalydelse inte Helmer Forsgren vilja, på sätt som angetts dvs. att Lars Erik Andersson genom legat skulle erhålla fastigheten, mot utgivande av en skifteslikvid till ett belopp väsentligen understigande marknadsvärdet. Någon sådan benefik avsikt till förmån för Lars-Erik Andersson hade inte Helmer Forsgren.

Utveckling av första- och andrahandsgrunden

Helmer Forsgren hade vid tiden för testamentets tillkomst en nedsatt kognitiv förmåga och led av en alltmer tilltagande demens. Han led vidare av hypertrofisk kardiomyopati och hjärtrubbning, tilltagande minnessvårigheter, orkeslöshet samt nedstämdhet. Även åldern i sig har påverkat honom så att han haft svårigheter att förstå innebörden av och de fulla konsekvenserna av testamentet.

Helmer Forsgren kan inte ha varit i stånd att på ett medvetet sätt överlägga med sig själv och därefter kunna fatta ett beslut om ändringen av arvsföljden utifrån sin yttersta vilja. I sammanhanget ska även beaktas att Lars Erik Andersson, enligt egen uppgift, i slutet av år 2020 (bara någon månad innan testamentet upprättades) fått en fråga av Helmer Forsgren om han ville köpa fastigheten. Lars Erik Andersson har herefter tagit kontakt med en jurist på Ludvig & Co. Detta talar än mer för att Helmer Forsgren inte förstått innebörden av de olika dispositionerna. Helmer Forsgren måste, om motpartens uppgift om eventuellt köp av fastigheten i november 2020 stämmer, svävat i villfarelse, dels om betydelsen av testamentshandlingen, dels om fastighetens värde. Det ifrågasatts att man vid upprättandet av testamentet gått igenom de ekonomiska förutsättningarna för Lars Erik Andersson att kunna överta fastigheten på de villkor som förutsattes i testamentet och att Helmer Forsgren kunde ta till sig detta.

Lars Erik Andersson har genom otillbörlig påverkan förmått Helmer Forsgren att underteckna testamentet. Helmer Forsgrens hjälpbehov i kombination med hans ålder och sjukdom har gjort honom beroende av Lars Erik Andersson. Mellan de båda har det förekommit bl.a. olika ekonomiska transaktioner och andra överenskommelser. Att Helmer Forsgren haft en sådan viljesvagheter och befunnit sig i en beroendeställning till Lars Erik Andersson framgår bl.a. genom att en framtidsfullmakt upprättades samma dag som testamentet, varvid Lars Erik Andersson, som bland annat biträdde Helmer Forsgren i kontakterna med den jurist som upprättade handlingarna, insattes som såväl förmånstagare till testamentet som fullmaktshavare. Lars Erik Andersson förklarade bara månader senare att fullmakten trädde i kraft.

Utveckling av grunden avseende testamentstolkning

Lars Erik Andersson har i målet gjort gällande att han i slutet av år 2020 fått en fråga av Helmer Forsgren om han ville köpa fastigheten. Ett par månader senare upprättades testamentet, innebärandes bl.a. att Lars Erik Andersson skulle erhålla fastigheten såsom ett legat, med förbehåll om övertagande av lån och att han skulle utge en likvid till dödsboet om 3 000 000 kr. Det saknas anledning att anta att Helmer Forsgren haft en benefik avsikt att gynna Lars Erik Andersson. Det verkliga värdet på fastigheten överstiger väsentligen den likvid som angetts i testamentet.

Helmer Forsgren har inte haft korrekta uppgifter om fastighetens marknadsvärde. Om han verkligen hade velat överlåta fastigheten till Lars Erik Andersson hade detta skett genom en försäljning till marknadsvärde (oavsett om det skedde under hans levnadstid eller härefter). Under de givna förutsättningarna, måste det antas ha varit Helmer Forsgrens verkliga vilja.

Lars Erik Andersson

Ingen av de av kändarna åberopade grunderna har förelegat. Testamentet är utfärdat av Helmer Forsgren av egen fri vilja och i friskt tillstånd. Handlingen ger uttryck för Helmer Forsgrens verkliga vilja såsom den också har uttryckts tidigare.

UTREDNINGEN

Förhör under sanningsförsäkran har hållits med parterna.

På Johanna Forsgrens och Sofia Forsgren Böhmers begäran har vittnesförhör hållits med Björn Jägers, Anders Jägers, Lars Gunnar Johansson, Lars Johan Johansson, Ann-Sofie Jägers, Kennet Ericsson, LisaMarie Eriksson (ett av testamentsvittnena) och sakkunniga vittnet medicine doktorn docenten Karin Sparring Björkstén, specialist inom äldrepsykiatri.

På Lars Erik Anderssons begäran har vittnesförhör hållits med Rolf Bertilsson och LisaMarie Eriksson.

Parterna har åberopat viss skriftlig bevisning.

DOMSKÄL

Utgångspunkterna för tingsrättens prövning

Det är ostridigt i målet att Helmer Forsgren den 26 februari 2021 upprättade ett testamente samt att denna handling uppfyller ärvdabalkens formkrav för testamente. Frågan är inledningsvis om testamentet är ogiltigt enligt bestämmelsen i 13 kap. 2 § ärvdabalken, under påstående att testamentet upprättades av Helmer Forsgren under påverkan av en psykisk störning. Vidare har arvtagarna åberopat att testamentet är ogiltigt enligt bestämmelsen i 13 kap. 3 § ärvdabalken. Tingsrätten prövar i det följande respektive ogiltighetsgrund. För det fall tingsrätten finner att testamentet är giltigt har tingsrätten att pröva om testamentet ska tolkas i enlighet med ordalydelsen eller på sätt som Johanna Forsgren och Sofia Forsgren Böhmer gjort gällande. I och med att frågan om Helmer Forsgren svävat i villfarelse enligt 13 kap. 3 § ärvdabalken har nära samband med frågan om tolkning av testamentet, kommer dessa delar att behandlas i ett sammanhang.

Inledande utgångspunkter avseende den muntliga bevisningen

Tingsrätten anser att samtliga personer som hörts i målet framstår som trovärdiga. Varken Sofia Forsgren Böhmer, Johanna Forsgren, Björn Jägers, Anders Jägers, Lars Gunnar Johansson, Lars Johan Johansson, Ann-Sofie Jägers, Kennet Ericsson eller Rolf Bertilsson har dock kunnat lämna några mer konkreta uppgifter om Helmer Forsgrens tillstånd i februari 2021. Inte heller i övrigt har de lämnat uppgifter av särskild vikt för tingsrättens prövning i den delen. Vittnenas uppgifter om Helmer

Forsgrens tillstånd och vilja rör i de flesta fall tidpunkter långt före eller efter testamentets undertecknande. Bevisvärdet av dessa uppgifter är beträffande den i målet relevanta tidpunkten, dvs. februari 2021, därför inte särskilt högt.

LisaMarie Eriksson har åberopats av båda sidor. Det har inte framkommit något som tyder på att LisaMarie Eriksson har någon koppling till någon av parterna eller att hon har något egenintresse i saken, utöver det faktum att hon själv författat testamentet i egenskap av anställd jurist hos Ludvig & Co samt att hon i och med detta haft vissa kontakter med Lars Erik Andersson. Hon har haft minst ett telefonsamtal och tre möten på juristfirmans kontor med Helmer Forsgren i samband med testamentets upprättande. LisaMarie Erikssons uppgifter förtjänar sammantaget därför ett högt bevisvärde.

Har testamentet upprättats under påverkan av psykisk störning?

Bevisbördan i denna del ligger på den som påstår att testamentet är ogiltigt, se rättsfallet NJA 2009 s. 249. För att förklara att testamentet tillkommit under påverkan av en psykisk störning krävs också att det finns ett orsakssamband mellan testators sinnestillstånd och testamentets upprättande. Beviskravet är därmed detsamma som för tvistemål i allmänhet, dvs. att påståenden ska styrkas.

Personer i Helmer Forsgrens närhet, bland andra vittnena Ann-Sofi Jägers och Kennet Ericsson, har berättat att de reagerat på en förändring hos Helmer Forsgren under år 2020, bl.a. avseende Helmer Forsgrens fysik och hans förmåga att såväl samtala som att hålla tråden under konversationer.

Karin Sparring Björkstén har inte träffat Helmer Forsgren, men har studerat hans journaler. Hon har i denna del uppgett att det, med hänsyn till sjukdomsförloppet från år 2018 fram till hans död år 2022, är sannolikt att en demensdiagnos hade kunnat ställas tidigare än som blev fallet. Vidare har hon uppgett att hennes bedömning är att Helmer Forsgren redan i februari 2021 hade betydande kognitiva svårigheter, som försämrades ytterligare vid de tillfällen när hans kroppsliga tillstånd blev sämre.

Mot bakgrund av främst Karin Sparring Björksténs vittnesmål utgår tingsrätten vid den fortsatta bedömningen från att Helmer Forsgren led av en demenssjukdom vid tidpunkten för testamentets undertecknande i februari 2021. Demens är normalt en sådan sjukdom som kan medföra att testatorn anses ha upprättat testamentet under påverkan av en psykisk störning. En allmän demenssjukdom är dock inte i sig tillräckligt för att ett testamente ska förklaras ogiltigt redan på grund härav. Det krävs som ovan nämnts att det finns ett orsakssamband mellan sinnessillståndet och testamentets upprättande. Som Karin Sparring Björkstén redogjort för är demens en sjukdom med stor spridning och variation såväl inom den gruppen som över tid. Hon har uppgett sig inte kunna uttala sig om Helmer Forsgrens tillstånd vid tidpunkten för testamentets upprättande. Vidare har Karin Sparring Björkstén uppgett att Helmer Forsgrens kognitiva svårigheter försämrades vid de tillfällen när hans kroppsliga tillstånd var sämre.

Det av båda parter åberopade vittnet LisaMarie Eriksson har lämnat uppgifter om att hon vid tre separata tillfällen haft möten med Helmer Forsgren avseende testamentet. Vidare har hon haft i vart fall ett samtal med honom per telefon. Hon har berättat att Helmer Forsgren vid dessa tillfällen inte uppvisade några tecken på nedsatt kognitiv förmåga samt att hon uppfattade honom som pratglad, klar och att han visste vad han ville.

Mot denna bakgrund anser tingsrätten att Johanna Forsgren och Sofia Forsgren Böhmer inte kan anses ha visat att testamentet har upprättats under påverkan av en psykisk störning och än mindre att de minnesproblem som Helmer Forsgren uppvisade vid tiden för undertecknandet av testamentet på något beaktansvärt sätt har påverkat hans agerande. Det förhållande att Helmer Forsgren i maj 2021 av flera personer inte bedömdes som adekvat förändrar inte tingsrättens bedömning. Testamentet ska därför inte förklaras ogiltigt på denna grund redan genom det som nu redovisats.

Är testamentet upprättat under tvång, genom svikligt förledande eller missbruk av Helmer Forsgrens oförstånd, viljesvaghet eller beroendeställning?

Johanna Forsgren och Sofia Forsgren Böhmer har bevisbördan även för den här åberopade grunden.

För att visa att testamentet är upprättat genom missbruk av Helmer Forsgrens oförstånd, viljesvaghet eller beroendeställning måste det visas att Helmer Forsgren, dels led av oförstånd, viljesvaghet eller var i beroendeställning, dels att någon genom otillbörlig påverkan missbrukat detta tillstånd på ett sådant sätt att det har lett till att testamentet, med det innehåll det har, upprättats.

Helmer Forsgrens mottaglighet för påverkan m.m.

Vad avser Helmer Forsgrens mottaglighet för otillbörlig påverkan vid tiden för testamentets upprättande gör tingsrätten följande bedömning. Som framkommit ovan led Helmer Forsgren av någon form av kognitiv svikt redan i början av år 2021. Han hade därutöver vissa fysiska men. I praxis har framhållits att även skör fysisk hälsa påverkar testators mottaglighet för påverkan, se rättsfallen NJA 1948 s. 277 och NJA 1944 s. 548. Även om tingsrätten funnit att det inte kan anses visat att han led av en psykisk störning i ärvdabalkens mening får det anses vara utrett att hans sjukdomstillstånd har varit av sådan art att han ur den aspekten varit mottaglig för påverkan, om än i begränsad omfattning.

Vad samtliga vittnen som träffat Helmer Forsgren uppgett om hans sätt och person talar för det motsatta, dvs. att han inte var mottaglig för otillbörlig påverkan. Helmer Forsgren har av flera beskrivits som viljestark, säregen och något kontroversiell i sitt sätt. Att Helmer Forsgren skulle lida av allmän viljesvaghet vid tidpunkten för testamentets underskrift eller på annat sätt varit särskilt mottaglig för otillbörlig påverkan kan enligt tingsrättens mening inte anses visat genom den åberopade bevisningen. Vidare får vad som anförts om att Helmer Forsgren var en stor

uppdragsgivare och beställare av arbeten från Lars Erik Andersson, anses tala mot det förhållandet att Helmer Forsgren var i beroendeställning till, såvitt nu är i fråga, Lars Erik Andersson. Redan mot bakgrund härav finner tingsrätten det osannolikt att testamentet skulle ha upprättats under tvång eller genom missbruk av Helmer Forsgrens oförstånd, viljesvaghet eller beroendeställning.

Otillbörlig påverkan

Vittnet LisaMarie Eriksson har uppgett att hon vid ett samtal med Lars Erik Andersson upplevde honom som något påstridig om att ärendet skulle slutföras samt att hon vidarebefordrade information om det samtalet till Helmer Forsgren. Det kan därför i och för sig inte uteslutas att Helmer Forsgren i någon mån har påverkats av att Lars Erik Andersson var angelägen om att upprätta testamentet. LisaMarie Eriksson har vidare uppgett att Helmer Forsgren upplevdes som envis och självständig i sin vilja avseende förordnandet. Hon har berättat att Lars Erik Andersson ombads lämna rummet när testamentet skulle undertecknas, vilket även Lars Erik Andersson bekräftat att så var fallet. Typiskt sett är hon noga med vilka som tillåts närvara vid möten samt att kontrollera om det är testatorn som är drivande bakom upprättandet av testamentet. Hon godkände i detta fall att Lars Erik Andersson närvarande vid de två inledande mötena, eftersom hon upplevde att det var Helmer Forsgrens önskan att denne närvarade.

Mot bakgrund av vad LisaMarie Eriksson uppgett anser tingsrätten att det inte kan anses visat att det förekommit någon påverkan i samband med själva undertecknandet av testamentet. Däremot har Lars Erik Andersson i viss mån varit påstridig under processen. Av den utredning som har lagts fram går det enligt tingsrättens mening emellertid inte att dra slutsatsen att det har varit fråga om sådan påverkan som är att anse som otillbörlig. Det har inte heller varit fråga om sådan omfattning av påverkan att den på den grunden kan anses vara otillbörlig.

Sammantaget anser tingsrätten att det inte är visat att Helmer Forsgren har förmåtts att skriva under testamentet genom tvång, svikligt förledande eller att någon utnyttjat hans bristande omdömesförmåga, viljesvaghet eller beroendeställning. Annat har inte kommit fram än att Helmer Forsgren var medveten om såväl testamentets innehåll som dess konsekvenser. Talan ska därmed inte bifallas på denna grund.

Frågan om Helmer Forsgren svävat i villfarelse som varit bestämmande för hans vilja att upprätta testamentet samt om tolkning av testamentet

Johanna Forsgren och Sofia Forsgren Böhmer har bevisbördan för att Helmer Forsgren svävat i villfarelse som varit bestämmande för hans vilja att upprätta testamentet. Vidare har de gjort gällande att testamentet ska tolkas på ett sätt som avviker från ordalydelsen, vilket medför att de har bevisbördan även för den grunden.

Villfarelse enligt 13 kap. 3 § ärvdabalken och om tolkning av testamente

Ett förordnande som bygger på oriktiga förutsättningar kan bli föremål för omtolkning, men kan också förklaras ogiltigt efter klandertalan enligt 13 kap. 3 § andra stycket ärvdabalken, om testator svävat i villfarelse som varit bestämmande för hans vilja att göra testamente. Den bestämmelsen tillämpas när testatorn, med vetskap om det verkliga förhållandet, inte skulle ha gjort förordnandet. Om testatorns verkliga vilja är helt fristående från eller i strid med vad testatorn uttryckligen har förordnat i testamentet kan en omtolkning inte bli aktuell. Kravet på anknytning till testamentet, som följer av formkraven, medför att testamentet i det fallet får förklaras utan verkan, se rättsfallet NJA 2021 s. 992. Så länge det går att utröna den rätta meningen av testamentet ska detta dock tillämpas och fråga blir i stället om tolkning av testamentet.

I 11 kap. 1 § ÄB upptas grundprincipen för all testamentstolkning, dvs. viljeprincipen. Testatorns vilja har företräde även om den skiljer sig från de ord som har använts i testamentet. Utgångspunkten vid frågor om tolkning av testamente är att det råder fri bevisprövning och fri bevisvärdering när testators vilja ska utrönas. Mot bakgrund av

formkraven och kravet på anknytning till testamentet är det emellertid i första hand ordalydelsen som är utgångspunkten för tolkningen. Det måste kunna konstateras att det finns klara belägg för att testator hade en annan avsikt för att en tolkning mot ordalydelsen i testamentet ska kunna göras, se ovan nyss nämnda rättsfall.

Vad tingsrätten har att pröva i denna del är således om Johanna Forsgren och Sofia Forsgren Böhmer med stöd av muntliga uttalanden och andra utanför testamentshandlingen liggande omständigheter, kan visa att Helmer Forsgrens vilja varit en annan än den som framgår av ordalydelsen i testamentet.

Helmer Forsgrens testamente

Tingsrätten konstaterar att det, mot bakgrund av vad som framkommit i målet om Helmer Forsgrens starka åsikter kring hur gårdar ska skötas, underhållas, bibehållas och nyttjas samt ej avstyckas, inte finns anledning att ifrågasätta testamentets innehåll och rimlighet som sådant. Sett enbart till Helmer Forsgrens stora motstånd till att gårdar styckas upp och till familjetraditionen att överlåta gården till en person som kan överta förvaltningen framstår det som rimligt att Helmer Forsgren upprättat ett testamente där en ensam person anförtros gårdens fortlevnad.

Tingsrätten finner att det är visat att Helmer Forsgren fällt uttalanden i stil med ”Tores jäntor ska få ta reda på detta” under årens lopp. Genom det som Lars-Johan Johansson har berättat är det utrett Helmer Forsgren år 2010 yttrade sig på detta sätt och att denne då otvetydigt avsåg fastigheten. Genom övrig utredning är det utrett att Helmer Forsgren uttalat sig på liknande sätt därefter vid ett antal tillfällen. Dessa yttranden från Helmer Forsgren är enligt tingsrättens mening något mer oklara i fråga om de syftat på fastigheten i dess helhet eller t.ex. visst lösöre i bostadshus eller egendom i något uthus.

De senaste åren besökte vare sig Johanna Forsgren eller Sofia Forsgren Böhmer, av olika skäl, Helmer Forsgren särskilt frekvent.

Rolf Bertilsson, som inte bor i Leknäs, har berättat att han och Helmer Forsgren kom att umgås en del med anledning av deras gemensamma bilintresse. Vid ett besök hos Helmer Forsgren under år 2020 berättade denne bl.a. att han inte hade några egna barn och om hur fint han och brodern hade haft det. Vidare kom det att föras på tal om Helmer Forsgren hade tänkt på hur det skulle bli med lantbruket. Helmer Forsgren sade i samband med detta att de släktingar som fanns inte var intresserade och att de inte kunde något om lantbruk.

Enligt tingsrättens mening har det inte framkommit något som utgör skäl att ifrågasätta Rolf Bertilssons lämnade uppgifter.

Mot bakgrund av att Johanna Forsgren och Sofia Forsgren Böhmer tillerkänts lösöre och annan kvarlåtenskap i testamentet gör tingsrätten bedömningen att Helmer Forsgrens uttalanden inte står i direkt strid med testamentet. Som framgått av den skriftliga bevisningen i målet har oredan på gården främst avsett just lösöret. Vad Johanna Forsgren och Sofia Forsgren Böhmer gjort gällande om att Helmer Forsgren kände ett ansvar för familjens vällevnad står inte heller i direkt strid med testamentet eftersom legatet villkorats av en likvid om 3 000 000 kr.

Annat har inte kommit fram än att Helmer Forsgren var medveten om vad följderna skulle bli av att testamentet upprättades. Mot den bakgrunden kan han inte anses ha saknat benefik avsikt gentemot Lars Erik Andersson. Det som har framkommit stödjer med styrka att Helmer Forsgren var medveten om fastighetens ungefärliga marknadsvärde. Innebörden av testamentet i sig framstår inte heller som anmärkningsvärd. Att det först var tal om köp av fastigheten och inte testamente föranleder inte annan bedömning. Johanna Forsgren och Sofia Forsgren Böhmer har inte visat att testamentet inte har motsvarat Helmer Forsgrens fria vilja. Mot denna bakgrund kan Helmer Forsgren inte heller anses ha svävat i sådan villfarelse som varit bestämmande för hans vilja att göra testamentet att det ska förklaras ogiltigt eller jämkas på sätt yrkats.

Sammanfattande slutsats

Sammanfattningsvis innebär de nu gjorda ställningstagandena att käromålet ska ogillas.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång ska Johanna Forsgren och Sofia Forsgren Böhmer ersätta Lars Erik Andersson för hans rättegångskostnader med ett skäligt belopp. Johanna Forsgren och Sofia Forsgren Böhmer har vitsordat yrkade belopp avseende nedlagd tid för ombudets arbete, tidspillan och utlägg samt Lars Erik Anderssons kostnader avseende resor i samband med huvudförhandlingen, 1 000 kr, som skäliga i och för sig. Ersättning till Lars Erik Andersson i form av förlorad arbetsförtjänst, 14 000 kr, har bestritts.

Till stöd för yrkandet avseende förlorad arbetsförtjänst har Lars Erik Andersson anført följande. Han har sin utkomst från sin näringsverksamhet, där han är anställd i eget aktiebolag. Under den tid som målet pågått har han i sin verksamhet debiterat i genomsnitt 480 kr/timme exklusive mervärdesskatt. Av dessa får han efter skatt och avgifter kvar cirka 240 kr. Han uppskattar att han ägnat detta mål i vart fall 60 timmar, som han annars hade kunnat ta betalt för i sin näringsverksamhet. Tidspillan har uppkommit bl.a. i samband med muntlig förberedelse och huvudförhandling samt sammanträffanden och löpande kontakter med ombudet med anledning av kärandesidans och egna inlagor avseende t.ex. faktiska förhållanden där hans kunskap och synpunkter varit nödvändiga för ombudets arbete.

Tingsrätten gör följande bedömning. Utgångspunkten när en part har anlitat ombud är att det är ombudet och inte parten själv som ska utföra det arbete som behövs för tillvaratagandet av partens rätt. I vissa fall kan parten tillerkännas ersättning för tidspillan, se bl.a. rättsfallet NJA 2023 s. 94. Högsta domstolen uttalar i det målet bl.a. följande. ”Allt som en part utför med anledning av en rättegång kan emellertid inte

betraktas som ersättningsgillt arbete. En viss restriktivitet bör därför präglade bedömningen av när ersättning kan utgå till en fysisk person för eget arbete. Det gäller i synnerhet när ett ombud har anlåtats för att föra partens talan. Utgångspunkten är då att det är ombudet och inte parten själv som ska utföra det arbete som behövs för tillvaratagandet av partens rätt. I vissa fall när partens arbete avser något annat än det arbete som ombudet har utfört och arbetet har varit skäligen påkallat för att ta till vara partens rätt kan det dock ersättas vid sidan av ombudsarvodet”.

Med beaktande av det nu redovisade är det tingsrätten uppfattning att det finns visst utrymme för att tillerkänna Lars Erik Andersson ersättning för eget arbete. Någon närmare utredning i denna del finns inte. Med hänsyn till målets omfattning och beskaffenhet bör Lars Erik Anderssons ersättning i denna del bestämmas till skäliga 5 000 kr. I övrigt råder inte tvist om yrkade belopp. Vid dessa förhållanden ska Johanna Forsgren och Sofia Forsgren Böhmer solidariskt ersätta Lars Erik Anderssons rättegångskostnader med 352 674 kr (344 875 kr [ombudets arvode och utlägg], 1 799 kr [ersättning till vittne] och 6 000 kr [Lars Erik Anderssons resor och eget arbete]). Det följer av lag att ränta utgår på rättegångskostnader.

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE, se bilaga 2 (TR-02).

Överklagande (ställt till Svea hovrätt) senast den 3 januari 2024.

I hovrätten krävs prövningstillstånd.

På tingsrättens vägnar

I tingsrättens avgörande har deltagit rådmännen Hans Holback och Mats Torgils (referent) samt tingsfiskalen Ratri Hossain.

Enhälligt

FALU TINGSRÄTT
H 2:2INKOM: 2022-10-31
MÅLNR: T 3848-22
AKTBIL: 5

Testamente

Undertecknad, Helmer Forsgren (19351108-7318), förklarar härmed, följande vara min yttersta vilja och testamente.

Legat

Min vän Lars Erik Andersson (19660320-9435), ska erhålla min fastighet Avesta Leknäs 10:2. Till legatet ska höra all lös egendom i och på fastigheten, inklusive eventuella fordon, maskiner och inventarier. Det är dock min önskan att visst lösöre i mitt hem ska tillfalla mina brorsdöttrar. Lars Erik har blivit upplyst om mina önskemål och det är min förhoppning att han ska följa detta.

Lars Erik Andersson ska som legat även erhålla samtliga medel på eventuella skogskonton och överta eventuell sparad räntefördelning kopplad till min fastighet. Som villkor för legatet gäller att Lars Erik löser eller övertar betalningsansvar för samtliga eventuella lån som hör till fastigheten och verksamheten på densamma. Han ska också utge en skifteslikvid för legatet till dödsboet. Skifteslikviden ska uppgå till 3 miljoner kronor.

Skifteslikviden ska utges inom 3 månader från det att legatet utgivits till legatarien. Innan likviden har utgivits och eventuella lån lösts eller övertagits enligt ovan ska legatarien inte ha rätt att söka lagfart på fastigheten. Syftet med denna tidsfrist är att legatarien ska kunna pantsätta fastigheten för att utge skifteslikviden.

Även om detta förordnande utgör ett legat är det min önskan att Lars Erik Andersson ska kallas till bouppteckningsförrättningen efter mig.

Universellt förordnande

All övrig kvarlåtenskap efter mig ska fördelas mellan mina arvingar enligt nu gällande svensk lagstiftning.

Enskild egendom

Allt som genom detta testamente tillfaller någon ska vara vederbörandes enskilda egendom. Även avkastningen av den enskilda egendomen, liksom vad som träder i stället för enskild egendom samt avkastningen därav, ska utgöra enskild egendom.

LUDVIG & CO

Den som erhåller egendom som enligt detta testamente ska utgöra enskild egendom har rätt att genom äktenskapsförord bestämma, att egendomen ska utgöra giftorättsgods eller att ingå överenskommelse att egendomen får ingå i bodelning.

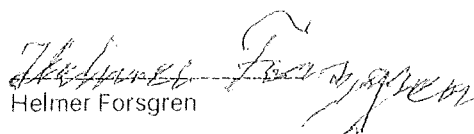
Enskild egendom samt vad som träder i dess ställe ska vara undantagen från reglerna om rådighetsinskränkningar och övertaganderätt.

Beträffande sådan egendom där sambolagen är tillämplig, gäller vad som är föreskrivet ovan om enskild egendom.

Övrigt

Det är min önskan att Ludvig & Co (org.nr 559136-6140) anlitas för uppdraget att göra bouppteckning och arvskifte efter mig.

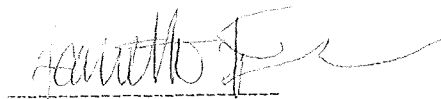
Sala den 26 februari 2021

Helmer Forsgren

Bevittning

Att Helmer Forsgren (19351108-7318), dag som ovan, av fri vilja förklarar ovanstående förordnande utgöra vederbörandes yttersta vilja och testamente och uppgett sig vara införstådd med dess innehåll och verkan, intygar nedan undertecknade, på en gång närvarande och för ändamålet särskilt tillkallade, vittnen.

LisaMarie Eriksson

Jeanette Ekström

Båda med adress:
Ludvig & Co
Gillegatan 5
733 30 Sala

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt

TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandet har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.